

Dosarul nr. 2ra-395/22
2-20072993-01-2ra-05042022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Roșca)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, I. Secrieru, A. Panov)

DECIZIE

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Nina Mititelu,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Mititelu
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la
examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Nina Mititelu și a fost admis apelul declarat de Ministerul
Justiției, fiind casată hotărârea din 19 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Centru și pronunțată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă,

constată:

La data de 22 iunie 2020, Nina Mititelu a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la
examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea
cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 11 noiembrie 2010, Malic Sergiu
și Malic Alexandru, prin intermediul reprezentantului în baza procurii Malic Nadejda,
au depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ninei Mititelu cu privire la
includerea în patrimoniul succesoral a cotei-părți din bunul imobil, recunoașterea
dreptului de proprietate și radierea dreptului de proprietate.

A indicat că pe parcursul examinării cauzei, Malic Ion Ion a depus o cerere de
intervenție principală, solicitând recunoașterea dreptului său de proprietate asupra
patrimoniului succesoral împreună cu reclamantii Sergiu Malic și Alexandru Malic.

Reclamanta a susținut că la 09 octombrie 2012, a înaintat acțiune reconvențională

împotriva lui Malic Sergiu și Malic Alexandru privind încasarea cheltuielilor suportate la înmormântarea lui Malic Ion Nicolae.

A menționat că prin hotărârea din 03 iulie 2015 a Judecătoriei Orhei, acțiunea depusă de Malic Sergiu și Malic Alexandru a fost admisă parțial, a fost admisă parțial și cererea intervenientului principal Malic Ion Ion, iar acțiunea reconvențională a fost respinsă. Prin hotărârea suplimentară din 23 iulie 2015 a Judecătoriei Orhei, a fost declarat nul contractul de donație din 26 iulie 1990 la 1/2 cotă-parte din casa situată în satul XXXXX, raionul Orhei.

Ulterior, prin decizia din 07 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile declarate de Malic Sergiu, Malic Alexandru, Malic Ion Ion și Mititelu Nina, fiind casate hotărârea din 03 iulie 2015 și hotărârea suplimentară din 23 iulie 2015, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

Nina Mititelu a indicat că prin încheierea din 26 aprilie 2017 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, a fost admis renunțul la acțiune depus de Malic Sergiu, Malic Alexandru și Malic Ion Ion și a fost încetat procesul în partea cerințelor acestora. Respectiv, pe rolul instanței a rămas spre examinare doar acțiunea sa reconvențională.

Astfel, prin hotărârea din 22 noiembrie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Central a fost respinsă acțiunea reconvențională depusă de Nina Mititelu, prin decizia din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul cu menținerea hotărârii primei instanțe, iar prin încheierea din 25 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul a fost declarat inadmisibil.

Reclamanta a specificat că judecarea cauzei a durat 10 ani, termen ce nu poate fi numit ca fiind unul rezonabil.

În acest context, Nina Mititelu a afirmat că tergiversarea examinării cauzei nu i se datorează ei, ci părții adverse care nu se prezenta în ședința de judecată, fiind necesară citarea publică, precum și instanței de judecată care stabilea ședințele de judecată la intervale mari, amâna des examinarea cauzei și a pronunțat o hotărâre ilegală care ulterior a fost casată de instanța de apel, fiind necesară rejudecarea cauzei. La fel, tergiversarea cauzei se datorează și faptului că după rejudecare instanța a admis multe erori în hotărâre, fiind nevoie de timp pentru emiterea încheierilor de corectare a erorilor și hotărârea a fost redactată timp îndelungat.

Reclamanta consideră că, cauza nu era atât de complexă încât să fie examinată timp de 10 ani. Mai mult ca atât, s-a prezentat la toate ședințele și nu a solicitat amânarea judecării cauzei.

A solicitat constatarea faptului încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată depusă de către Malic Sergiu și Malic Alexandru împotriva Ninei Mititelu și cererea reconvențională depusă de Nina Mititelu împotriva lui Malic Sergiu și Malic Alexandru, încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 120 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată suportate în prezentul proces.

Prin hotărârea din 19 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Ninei Mititelu suma de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei, precum și suma de 2500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin hotărârea suplimentară din 05 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă integral acțiunea în partea constatării încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și a fost constatată încălcarea dreptului Ninei Mititelu la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de către Mititelu Nina împotriva lui Sergiu Malic și Alexandru Malic cu privire la încasarea în mod solidar a cheltuielilor pentru înhumare, a sumei cu titlu de impozit funciar și a cheltuielilor de judecată.

La 25 ianuarie 2021, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii din 19 ianuarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

La 10 februarie 2021 Nina Mititelu a declarat apel împotriva hotărârii din 19 ianuarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia și modificarea hotărârii din 19 ianuarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său a sumei de 120 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a sumei de 3000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

La 12 februarie 2021, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii suplimentare din 05 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Nina Mititelu și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției, fiind casată hotărârea din 19 ianuarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și pronunțată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă.

La 09 martie 2022 Nina Mititelu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului s-a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și cu hotărârea primei instanțe în partea cuantumului prejudiciului moral încasat, pe care îl consideră diminuat și necesar de a fi majorat până la suma de 120 000 de lei.

Recurenta a indicat că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, deoarece instanța a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

A susținut că instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile art. 2 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011. Or, tergiversarea examinării cauzei nu i se datorează ei, ci părții adverse care nu se prezenta în ședința de judecată, fiind necesară citarea publică, precum și instanței de judecată care numea ședințele de judecată la intervale excesiv de mari, amâna des examinarea cauzei și a pronunțat o hotărâre ilegală care ulterior a fost casată de instanța de apel, fiind nevoie rejudecarea

cauzei.

La fel, recurenta a menționat că la prima judecare a cauzei în fond, instanța a admis cererea părții opuse cu privire la efectuarea expertizei, însă, expertiza nu a fost efectuată din motivul că solicitantul nu a achitat costul ei, dosarul fiind restituit instanței fără efectuarea expertizei. Ulterior, instanța a admis repetat demersul părții opuse și a dispus din nou efectuarea aceleiași expertize, care nici de această dată nu a fost efectuată din motivul neachitării costului ei.

A specificat că dispunerea de două ori a efectuării expertizei a dus la tergiversarea judecării cauzei cu un an și jumătate.

Recurenta a remarcat că la tergiversarea judecării cauzei a dus și încălcarea de către instanța de fond a normelor de procedură, hotărârea fiind casată de instanța de apel, cu restituirea cauzei la rejudecare.

Nina Mititelu consideră că acțiunea putea fi respinsă doar dacă tergiversarea judecării cauzei era să fie imputabilă exclusiv ei, însă, în mare parte tergiversarea s-a datorat părții opuse și culpei instanței de fond la prima judecare a cauzei. Instanța de apel a încercat să indice lipsa culpei instanței de judecată, care a examinat a doua oară cauza în fond, invocând volumul mare de dosare și aflarea de mai multe ori în concediul medical a judecătorului, fără însă, a ține cont de prevederile art. 2 alin. (3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, care prevede expres că prejudiciul se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată.

A notat că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral încasat, instanța de fond urma să țină cont obligatoriu de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cazuri similare. De asemenea, consideră că instanța de fond neîntemeiat a încasat parțial cheltuielile de asistență juridică, or, suma de 3000 de lei este reală, necesară și rezonabilă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la adresa poștală a reprezentantului recurente, avocatul Serghei Șteliman, la 20 ianuarie 2022 și a fost recepționată la 04 februarie 2022 (f.d.132, 141, volumul II).

Astfel, recursul, declarat la 09 martie 2022, este în termen.

Prin notificarea din 06 aprilie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Justiției copia recursului, înștiințându-l despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 144, 146 volumul II).

Intimatul nu a depus referință.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 08 iunie 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a

deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din 19 ianuarie 2021 și a hotărârii suplimentare din 05 februarie 2021, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din materialele cauzei rezultă că la data de 11 noiembrie 2010, Malic Sergiu și Malic Alexandru au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ninei Mititelu, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Orhei și Birou Notarului „Julia Lencuța” privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra averii succesorală, anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren și înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil.

La 30 mai 2012 Malic Ion a depus cerere cu privire la intervenirea în proces în calitate de intervenient principal, solicitând declararea nulă a contractului de donație a casei de locuit și recunoașterea dreptului de proprietate asupra patrimoniului succesoral.

La 09 octombrie 2012, Mititelu Nina a înaintat acțiune reconvențională împotriva lui Malic Sergiu și Malic Alexandru cu privire la încasarea în mod solidar a cheltuielilor de înhumare.

Prin hotărârea din 03 iulie 2015 a Judecătoriei Orhei, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Malic Sergiu și Malic Alexandru și a inclusă în patrimoniul succesoral al defunctului Malic Ion 1/2 cotă-parte din casa de locuit din or. Orhei, XXXXX cu nr. cadastral XXXXX, a fost anulat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. cadastral XXXXX din 16 decembrie 2000, înregistrat după Nina Mititelu, a fost recunoscut dreptul lui Sergiu Malic și Alexandru Malic asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul tatălui Malic Ion. A fost admisă parțial cererea intervenientului principal Malic Ion și a fost recunoscut dreptul de proprietate al acestuia asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul tatălui Malic Ion. Acțiunea reconvențională depusă de Mititelu Nina a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 32-36, volumul I).

Prin hotărârea suplimentară din 23 iulie 2015 a Judecătoriei Orhei, a fost declarat nul contractul de donație din 26 iulie 1990 a 1/2 cotă-parte din casa de locuit din s. XXXXX, r-nul Orhei (f.d. 38, volumul I).

Prin încheierile din 09 martie 2016 și 25 martie 2016, Judecătoria Orhei a corectat erorile admise în dispozitivul hotărârii suplimentare (f.d. 40-41, volumul I).

Prin decizia din 07 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile declarate de Malic Sergiu, Malic Alexandru, Mititelu Nina și Malic Ion, au fost casate hotărârea din 03 iulie 2015 a Judecătoriei Orhei și hotărârea suplimentară din 23 iulie 2015 a Judecătoriei Orhei, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată (f.d. 43-47, volumul I).

Instanța de apel a constatat că prima instanță nu a stabilit în mod corect cercul participanților la proces și nu a atras în calitate de copârâți Primăria și Consiliul or. Orhei.

La 18 aprilie 2017 Sergiu Malic, Alexandru Malic și Ion Malic au depus cereri de încetare a procesului în legătură cu renunțarea la acțiune.

Prin încheierea din 26 aprilie 2017 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, a fost

admis renunțul lui Sergiu Malic, Alexandru Malic și Ion Malic la acțiunile lor și încetat procesul la cererea de chemare în judecată a lui Sergiu Malic și Alexandru Malic și la cererea intervenientului principal Ion Malic.

La 21 iunie 2018, Nina Mititelu a depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiunea reconvențională, solicitând încasarea în mod solidar din contul lui Sergiu Malic și Alexandru Malic a cheltuielilor pentru înhumare, a sumei cu titlu de impozit funciar și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 22 noiembrie 2018 a Judecătoria Orhei, sediul Central, a fost respinsă acțiunea reconvențională a Ninei Mititelu ca neîntemeiată (f.d. 50-57, volumul I).

Prin încheierea din 19 august 2019, Judecătoria Orhei, sediul Central a corectat erorile admise în conținutul hotărârii din 22 noiembrie 2018 (f.d. 69-75, volumul I).

Prin decizia din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Nina Mititelu și a fost menținută hotărârea primei instanțe (f.d. 80-85, volumul I).

Iar, prin încheierea din 25 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost considerat inadmisibil recursul declarat de Nina Mititelu (f.d. 84-95, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Nina Mititelu a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată depusă de către Malic Sergiu și Malic Alexandru împotriva Ninei Mititelu și cererea reconvențională depusă de Nina Mititelu împotriva lui Malic Sergiu și Malic Alexandru, încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 120 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată suportate în prezentul proces.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, a constatat încălcarea dreptului Ninei Mititelu la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Ninei Mititelu suma de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, precum și suma de 2500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în rest acțiunea fiind respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel a respins apelul declarat de Nina Mititelu și a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, fiind casată hotărârea primei instanțe și pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că instanțele de judecată nu au tergiversat examinarea cauzei în care se pretinde încălcarea, din contra, au întreprins toate măsurile prevăzute de lege întru asigurarea unui proces echitabil și anume examinarea cauzei în termen rezonabil. Astfel, ședințele de judecată au fost amânate din cauza imposibilității părților de a se prezenta la data fixată, au fost prezentate sau reclamate probe suplimentare, iar din partea reclamantei au fost prezentate demersul de efectuare a expertizei și de concretizare a acțiunii.

Astfel, instanța de apel a constatat că la caz, nu există motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu

poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei. Instanța de judecată nu ar trebui să refuze cercetarea probelor necesare pentru o completă și corectă soluționare a cazului sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată, care ar încălca principiul egalității armelor.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, constată că instanța de apel a apreciat greșit circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei, din următoarele motive.

Conform art. 2 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată.

Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

Art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 stipulează că, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de

judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

În cazul procedurilor civile, data începerii curgerii termenului se apreciază la ziua adresării cererii de chemare în judecată. Data expirării termenului se finalizează cu adoptarea unei hotărâri judecătorești asupra fondului pretențiilor și care a devenit definitivă. Lipsa unei soluții judiciare asupra fondului pretențiilor nu împiedică reclamantul să pretindă încălcarea dreptului la examinarea într-un termen rezonabil. Prin urmare, și procedurile pendinte se iau în considerație.

La aprecierea termenului rezonabil de judecare a cauzei, instanța de judecată trebuie să țină cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, care se apreciază după caz și individual; comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și autorităților; miza (interesul) pentru reclamant, care relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Din punct de vedere al complexității, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Malic Sergiu și Malic Alexandru împotriva Ninei Mititelu, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Orhei și Birou Notarului „Julia Lencuța” privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra averii succesoriale, anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren și înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, la cererea intervenientului principal Malic Ion privind declararea nulă a contractului de donație a casei de locuit și recunoașterea dreptului de proprietate asupra patrimoniului succesoral și la acțiunea reconvențională a Ninei Mititelu împotriva lui Malic Sergiu și Malic Alexandru cu privire la încasarea în mod solidar a cheltuielilor de înhumare, este una complexă, formată inițial din 3 acțiuni, procesul fiind încetat la acțiunile depuse de Malic Sergiu, Malic Alexandru și Malic Ion abia la 26 aprilie 2017, dată de la care a fost examinată doar acțiunea reconvențională.

Astfel, la examinarea cauzei au fost implicați mai mulți participanți la proces, a fost dispusă efectuarea a două expertize judiciare, precum și au fost audiați martori.

Însă, reieșind din circumstanțele esențiale ale cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță corect a concluzionat că termenul de examinare a cauzei de la 11 noiembrie 2010 până la 25 martie 2020, adică de 9 ani, 4 luni și 14 zile, este unul îndelungat.

Referitor la comportamentul recurente Mititelu Nina și a reprezentanților acesteia care au participat pe parcursul examinării cauzei, instanța de recurs reține că din raportul prezentat de Ministerul Justiției rezultă că Mititelu Nina a manifestat un comportament activ în cadrul procesului, s-a prezentat la ședințele de judecată, a formulat cerere reconvențională, a înaintat numeroase cereri în adresa instanței spre soluționare, cum ar fi: cereri de recuzare, cerere de suspendare a procesului, cerere de asigurare a acțiunii, cereri de recurs asupra încheierilor instanței de judecată, cerere de corectare a erorii din actul de dispoziție al instanței de judecată.

La fel, este de remarcat și înaintarea de către Mititelu Nina a unei cereri de accelerare a procedurii de judecare a cauzei, aceasta fiind respinsă de către instanță.

Totodată, din raportul motivat rezultă că cinci ședințe de judecată au fost amânate la cererea Ninei Mititelu.

Cât privește comportamentul celorlalți participanți la proces, se reține că aceștia au avut un comportament activ, manifestat prin înaintarea cererii de intervenție principală, cerere de efectuare a expertizelor judiciare și într-un final formularea cererilor de renunț la acțiunea inițială și la acțiunea înaintată de către intervenientul principal, la fel, ultimii au formulat șase cereri de amânare a ședințelor de judecată.

Cu referire la comportamentul instanțelor de judecată, se reține că responsabilitatea principală pentru judecarea cauzei și pentru desfășurarea rapidă a unui proces îi revine instanței de judecată.

În speță, deși instanțele de judecată au demonstrat diligență în gestionarea cauzei, exprimată prin fixarea termenelor de judecare în intervale de timp rezonabile, totuși, aceste acțiuni sunt oarecum acoperite de faptul tolerării comportamentului admis de toți participanții la proces, în sensul acceptării în repetate rânduri a solicitărilor de amânare a ședințelor de judecată. Aceste circumstanțe, de rând cu cele cu privire la admiterea unor pauze îndelungate pe motivul examinării recursurilor asupra încheierilor primei instanțe, trimiterea de către instanța de apel spre rejudecare a fondului cauzei, aflarea dosarului de trei ori la instituția de expertiză, de fapt au favorizat în mare parte judecarea îndelungată a cauzei.

Un alt criteriu de apreciere a încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei este miza reclamantei în obținerea unei soluții judecătorești pe marginea cauzei, obiectul căreia îl reprezintă recunoașterea dreptului de proprietate asupra averii succesoriale, anularea titlului de autentificare a deținătorului de teren, recunoașterea dreptului de proprietate asupra patrimoniului succesoral rămas și încasarea cheltuielilor pentru înhumare și a sumei cu titlu de impozit funciar. Deci, cauza respectivă se referă la cea aferentă dreptului de proprietate, prin urmare, reprezintă în sine o importanță sporită pentru recurenta Mititelu Nina.

Reieșind din circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că a fost încălcat dreptul Ninei Mititelu la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, instanța de fond întemeiat ajungând la concluzia de a repara prejudiciului moral cauzat recurentei prin această încălcare.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, încasată de către instanța de fond, este una echitabilă și în măsură de a-i atenua Ninei Mititelu suferințele cauzate prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei,

fiind echitabilă în raport cu criteriile apreciate supra (miza pentru reclamant, comportamentul părților, bună/reaua-credință) și proporțională suferințelor suportate.

Totodată, este excesivă suma de 120 000 de lei solicitată de către Nina Mititelu cu titlu de prejudiciu moral, pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral în partea ce excede suma de 30 000 de lei fiind întemeiat respinsă de către prima instanță.

De asemenea, prima instanță just a compensat Ninei Mititelu, în conformitate cu art. 94, 96 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2500 de lei, care sunt reale, necesare și rezonabile, în raport cu circumstanțele cauzei.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Nina Mititelu și a de casa integral decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 19 ianuarie 2021 și a hotărârii suplimentare din 05 februarie 2021 ale Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se admite recursul declarat de Nina Mititelu.

Se casează integral decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 19 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și hotărârea suplimentară din 05 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Mititelu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh

Mariana Pitic